

วาทกรรมยาเสพติด: อิสระของผู้ต้องขังหญิง

Discourse on Drugs: Freedom of Female Prisoners

ฉัตรวรัญ องค์กรสิงห์^{1*} สังคีต พิริยะรังสรรค์² ชูลีรัตน์ เจริญพร³

นิตาวรรณ เพราะสุนทร⁴ และ วณี กอสุวรรณศิริ⁵

Chatwarun Ongkasing^{1*} Sungsidh Piriyanangsan² Chulecratana Charoenporn³

Nidawan Pawcsuntorn⁴ and Vane Korsuwansiri⁵

^{1*}รองคณบดีฝ่ายบริหาร วิทยาลัยนวัตกรรมการสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต ถนนพหลโยธิน ตำบลหลักหก อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี 12000

²คณบดีวิทยาลัยนวัตกรรมการสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต ถนนพหลโยธิน ตำบลหลักหก อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี 12000

³ผู้อำนวยการสถาบันวิจัย วิทยาลัยนวัตกรรมการสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต ถนนพหลโยธิน ตำบลหลักหก อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี 12000

⁴อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ถนนพหลโยธิน ตำบลหลักหก อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี 12000

⁵นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพชำนาญการพิเศษ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ จังหวัดกรุงเทพมหานคร 10210

^{1*}Associate Dean for Administration, College of Social Innovation, Rangsit University, Phahonyothin Rd., Lak-hok, Patumthanee, Thailand 12000

²Dean of College of Social innovation Rangsit University, Phahonyothin Rd., Lak-hok, Patumthanee, Thailand 12000

³Director of Research institution of College of Social innovation Rangsit University, Phahonyothin Rd., Lak-hok, Patumthanee, Thailand 12000

⁴Lecture of Faculty of Law, Rangsit University, Phahonyothin Rd., Lak-hok, Patumthanee, Thailand 12000

⁵Vocational Training Technical Officer, Senior Professional Level, Department of Juvenile Observation and Protection Centre of Bangkok Metropolis, Ministry of Justice, Chaengwattana Rd., Tungsohong Sub-District, Laksi District, Bangkok 10210

*Corresponding author, E mail: chatrsu@gmail.com

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้คือ 1) เพื่อศึกษาผลกระทบทางด้านเศรษฐศาสตร์จากนโยบายการปราบปรามยาเสพติด 2) เพื่อสร้างองค์ความรู้และปรับเปลี่ยนทัศนคติต่อเรื่องยาเสพติดซึ่งผู้หญิงตกเป็นเหยื่อของกระบวนการค้าและเสพยาเสพติด 3) เพื่อศึกษาชีวิตของนักโทษหญิงที่ติดเรื้อรังด้วยข้อหาเสพติดในมิติทางเศรษฐศาสตร์การเมืองและนิติเศรษฐศาสตร์ งานวิจัยนี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก 200 คน เป็นผู้ต้องขังหญิงซึ่งอยู่ในเรือนจำต่างๆ ของกรมราชทัณฑ์ในเขตต่างๆ 9 เขตและทัณฑสถานหญิงกลางอีก 1 แห่งรวมเป็น 10 แห่ง แห่งละ 20 คน และมีผู้ให้ความเห็นซึ่งเป็นนักวิชาการในแวดวงที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดอีก 35 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ต้องขังหญิงร้อยละ 70 ติดเรื้อรังด้วยข้อหาเสพติดและครอบครองเมทแอมเฟตามีนหรือยาบ้า และประมาณ ร้อยละ 22 เสพและครอบครองยาไอซ์ / ยาอี ในทางเศรษฐศาสตร์การเมืองพบว่า การเข้ามาอยู่ในเรือนจำทำให้ประเทศเสียกำลังการผลิตเสียผลิตภาพแรงงาน และเกิดเป็นต้นทุนค่าเสียโอกาสในการนำงบประมาณซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายในการปราบปรามยาเสพติด ซึ่งรวมถึงหน่วยปราบปราม ตำรวจ ศาล อัยการ ราชทัณฑ์เป็นต้น โดยที่หากนำเงินจำนวนนี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์

ในโครงการอื่นๆจะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะมากกว่า ข้อเสนอคือควรที่จะสร้างความหมายใหม่ให้กับยาเสพติด โดยเป็นสิ่งเสพติดที่สามารถมีพื้นที่ในการรักษาตามระบบสาธารณสุขมากกว่าการปราบปราม

คำสำคัญ: ยาเสพติด วาทกรรม ผู้ต้องขังคดียาเสพติด

Abstract

The objectives of this research include: 1) to study the economic impact from narcotics eradication policy, 2) to establish knowledge and modify attitudes of Thais towards drugs, and 3) to study lives of female prisoners who are charged with drug related sentences in economic and politic dimensions, and economic and law dimensions. This research is conducted based on qualitative research method by interviewing 200 female prisoners. Twenty respondents were interviewed from 10 locations: Department of Corrections in 9 districts and the Central Women Correctional Institution and 35 scholars in the field of narcotic drugs in Thailand. The research found that 70 percent of female prisoners were charged with possession of methamphetamine and 22 percent were charged with possession of ecstasy or ice drug. From an economic and politic dimension, it is found that imprisonment reduces productivity of the country through loss of labor and leads to opportunity cost in the use of government funds for narcotics. The fund that is used for payment to narcotics department, police, court, attorney, correction, etc. could be contributed instead to programs that benefit the general public. As a recommendation, we should construct a new meaning to narcotics as nurturing than eradication and rehabilitate on public health.

Keywords: Narcotics drug, Discourse, Narcotics rug of female prisoners

1. บทนำ

การวิจัย “วาทกรรมยาเสพติด : อิสรภาพของผู้ต้องขังหญิง” เป็นการนำเสนอกระบวนการของการเข้าสู่เรือนจำของผู้หญิงที่ต้องโทษด้วยข้อหาขายเสพติด การศึกษานี้มิได้เสนอในเชิงกายภาพหรือด้านชีวิตจิตใจเท่านั้น แต่เป็นการอธิบายถึงสภาพแวดล้อมองค์ประกอบและสถานการณ์ต่างๆของผู้หญิง ซึ่งการอธิบายนี้จำเป็นต้องอาศัยบริบทและทฤษฎีที่นำมาใช้ก็จะต้องมีความหลากหลายเช่นเดียวกับบริบทซึ่งได้แก่ ทฤษฎีทางด้าน เศรษฐศาสตร์ (economics) ทฤษฎีหลังสมัยใหม่ (post-modernism) และแนวความคิดสตรีนิยม (Feminism) เช่นใช้ทฤษฎีค่าเช่าและการแสวงหาค่าเช่า

ทางเศรษฐกิจ (rent and economic rent-seeking theory) มาอธิบายปรากฏการณ์ยาบ้าซึ่งมีต้นทุนการผลิตต่อเม็ดราว 38 สตางค์ แต่กลับมีราคาขายในตลาดเมืองไทยราวเม็ดละ 300 บาท เป็นราคาขายที่สูงกว่าต้นทุนจำนวนมาก ปรากฏการณ์เช่นนี้ทำให้เกิดกำไรส่วนเกิน (excess profit) หรือค่าเช่าทางเศรษฐกิจขึ้น และกำไรส่วนเกินนี้เป็นแรงจูงใจให้คนจำนวนมากกล้าที่จะเสี่ยงในการเข้ามาเป็นผู้ครอบครองและจำหน่ายยาบ้า

มุมมองทางด้านเศรษฐศาสตร์ มองว่าการมีนักโทษยาเสพติดจำนวนมากในเรือนจำ นอกจากจะทำให้ประเทศมีภาระมีภาระงบประมาณค่าใช้จ่ายประจำปีเป็นจำนวนมากและยังเป็นการลดกำลังแรงงาน (Labor

force) และกำลังการผลิต (productive force) ในตลาดแรงงาน และเสียค่าต้นทุนค่าเสียโอกาสจากการทำงาน และโอกาสในการตั้งต้นชีวิตใหม่หลังการพ้นโทษ ส่งผลให้ต้องไปก่ออาชญากรรมซ้ำอีก นอกจากนั้นในภาพรวมรัฐบาลต้องนำทรัพยากรของสาธารณะมาใช้จ่ายในการบังคับใช้กฎหมายเป็นจำนวนเงินค่อนข้างสูง ในแต่ละปีในงานป้องกันและปราบปราม สำนักงาน ปปส. ตำรวจ อัยการ ศาลและกรมราชทัณฑ์ ฯลฯ และงานบำบัด งานเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นต้นทุนที่ภาครัฐต้องลงทุนซ้ำแล้วซ้ำเล่า เช่น ต้นทุนในการก่อสร้าง การบริหารจัดการและต้นทุนในการบำรุงรักษาเรือนจำเป็นต้น

นอกจากนั้นงานวิจัยนี้ได้ชี้แนวคิดสตรีนิยมซึ่งตั้งอยู่บนฐานการวิเคราะห์ว่าผู้ชายอยู่ในฐานะได้เปรียบและสตรีอยู่ในฐานะที่เป็นรอง ทั้งนี้สตรีนิยมให้ความสนใจเกี่ยวกับอิสรภาพส่วนบุคคล ครอบครัว รัฐ การกระจายอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันทางเพศในเชิงเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมวัฒนธรรม ประเด็นที่วิเคราะห์คือระบบที่ส่งเสริมสนับสนุนผู้ชายเป็นใหญ่ (Patriarchy) ซึ่งเกี่ยวข้องกับสิทธิ ความเสมอภาคและโครงสร้างทางสังคม

ฟูโกต์ (Foucault) เป็นนักคิดสำคัญของสำนักหลังสมัยใหม่ มองว่า “ความรู้” เป็นอำนาจชนิดใหม่ของสังคม ความรู้มีลักษณะอยู่ในสองด้านที่ทั้งสนับสนุนกันและขัดแย้งกัน ด้านหนึ่งความรู้เป็นอำนาจที่มีศักยภาพในการสร้างสรรค์สังคม (social construction) แต่ในอีกด้านหนึ่งความรู้เป็นพลังอำนาจที่จะเข้าไปรื้อถอนความคิดดั้งเดิมที่กำลังครอบงำสังคม (deconstruction) การแยกแยะ การขจัดออกหรือแยกออก เช่นการแยกคนปกติออกจากคนบ้า แยกคนไข้กับคนปกติ แยกนักโทษที่อยู่ในเรือนจำกับคนที่อยู่นอกเรือนจำ การแยกแยะนี้คือการแยกแยะนี้คือการแยกแยะความคิดและพฤติกรรมต่างๆ โดยใช้มาตรฐานกับ

ศาสตร์ต่างๆ และความเชื่อทางจริยธรรมมาเป็นตัวกำหนดว่าแบบใดเข้าข่ายปกติหรือผิดปกติ ในโลกสมัยใหม่ได้พัฒนาเทคโนโลยีและกลไกทางสังคมและสถาบันทางสังคมต่างๆ เช่น การแพทย์ เรือนจำ โรงเรียน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือควบคุมความคิดและพฤติกรรมพลเมืองของตนให้อยู่ในสภาพที่เรียกว่า “ปกติ” “ถูกต้อง” “ดีงาม” (Foucault, 1965, 1973, 1977) การนำแนวคิดของฟูโกต์มาใช้ในการวิเคราะห์ผู้หญิงที่ติดเรือนจำด้วยยาเสพติด คือการถูกกระบวนการของกฎหมายจัดการด้วยการระบุนโทษที่รุนแรงเกินกว่าความผิดที่กระทำ ผู้หญิงถูกชักชวนและนำพาเข้าสู่กระบวนการค้ายาเสพติด บางคนตั้งท้องและคลอดลูกขณะถูกจองจำ สำหรับสถานการณ์ความรุนแรงในการติดเรือนจำด้วยยาเสพติดของผู้ต้องขังหญิง ได้พบว่าในปี 2557 ประเทศไทยมีจำนวนผู้ต้องขังหญิงถึง 45,225 คน นับเป็นประเทศที่มีจำนวนผู้ต้องขังหญิงมากเป็นอันดับ 4 ของโลกรองจากสหรัฐอเมริกา จีน และรัสเซีย ซึ่งหากเทียบกับจำนวนประชากรต่อ 100,000 คน ประเทศไทยจัดได้ว่ามีอัตราส่วนของผู้ต้องขังหญิงต่อประชากร 100,000 คนมากเป็นอันดับ 1 ของโลก (นันทิ จิตสว่าง <https://www.gotoknow.org/posts/582021> เข้าถึงเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2558) เมื่อพิจารณาจากฐานความคิดของผู้ต้องขังหญิงพบว่าโดยทั่วไปไม่ใช่พฤติกรรมของผู้มีบทบาทนำ หากแต่มีบทบาทรอง และพัฒนาขึ้นมาจากเสพแล้วจึงเป็นผู้ค้ารายย่อย โดยส่วนใหญ่ทำเพราะความจำเป็นเพราะมีปัญหาทางเศรษฐกิจหรือมีปัญหาครอบครัว ส่วนใหญ่ของผู้กระทำผิดมาจากสภาพแวดล้อมที่พร้อมจะผลักดันเข้าสู่ยาเสพติดได้ตลอดเวลา

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาผลกระทบทางด้านเศรษฐศาสตร์จากนโยบายการปราบปรามยาเสพติด
2. เพื่อสร้างองค์ความรู้และปรับเปลี่ยนทัศนคติของผู้ต้องขังหญิงและผู้ที่เกี่ยวข้องต่อเรื่องยาเสพติด
3. เพื่อศึกษาชีวิตของนักโทษหญิงอยู่ในเรือนจำด้วยข้อหาขายยาเสพติดในมิติทางเศรษฐศาสตร์การเมืองและนิติเศรษฐศาสตร์

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1. การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

โดยศึกษาข้อมูลจาก 2 แหล่งดังต่อไปนี้

3.1.1 การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นผู้ต้องขังหญิงจำนวน 200 คนในเรือนจำ ทณฑสถานอิสระ และเขต 1-9 โดยเลือกมา 1 เรือนจำในแต่ละเขต รวมทั้งสิ้น 10 เรือนจำ เรือนจำละ 20 ตัวอย่าง ซึ่งได้แก่ 1) เขต 1 ภาคกลาง เรือนจำสมุทรปราการ 2) เขต 2 ภาคตะวันออก ทณฑสถานหญิงชลบุรี 3) เขต ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เรือนจำอำเภอสัตกั 4) เขต 4 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เรือนจำจังหวัดขอนแก่น 5) เขต 5 ภาคเหนือ เรือนจำอำเภอฟาง 6) ภาคเหนือ ทณฑสถานหญิงพิษณุโลก 7) เขต 7 ภาคกลาง 8) เขต 8 ภาคใต้ เรือนจำจังหวัดกระบี่ 9) เขต 9 ภาคใต้ ทณฑสถานหญิงสงขลา และ 10) ทณฑสถานอิสระ ทณฑสถานหญิงกลาง กรุงเทพฯ โดยเกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักเช่น 1-3 ปี, 5-10 , 10-20 หรือมากกว่า และ/หรือโทษประหารชีวิตตลอดจนจำเรือนจำตลอดชีวิต

3.1.2 ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการ คณะผู้วิจัยได้เชิญนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิ, อาจารย์มหาวิทยาลัย, อดีตคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน, นายแพทย์จากกระทรวงสาธารณสุข, ตำรวจ

,เจ้าหน้าที่ ปปส, ผู้พิพากษา, องค์กรพัฒนาเอกชน, เจ้าหน้าที่กรมราชทัณฑ์และกระทรวงยุติธรรม รวมถึงผู้ปฏิบัติงานในโครงการกำลังใจฯ รวมทั้งหมด 35 คน เพื่อให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการนำเสนอรายงานฉบับจริง โดยผู้วิจัยนำผลที่ได้รับจากการนำเสนอานในครั้งนี้ มาปรับปรุงเพื่อให้งานมีความสมบูรณ์ และครบถ้วนตามวัตถุประสงค์

3.2. เครื่องมือได้แก่แบบสอบถาม

โดยแบ่งเป็น 3 ส่วนคือ 1) ข้อมูลส่วนบุคคล รายได้รายจ่าย จำนวนบุตร การเงินของครอบครัว ความสมดุลของรายได้และรายจ่าย ภาระหนี้สิน 2) ข้อมูลด้านคดีระยะเวลาที่ถูกจำเรือนจำ ประเภทของคดี กระบวนการเข้าสู่การเป็นผู้ต้องขังหญิง และ ส่วนที่ 3) ทัศนคติของผู้หญิงเกี่ยวกับปัญหาขายยาเสพติดและมาตรการการจัดการของสังคม

3.3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้การแสดงผลด้วยคำสถิติร้อยละ และนำเสนอข้อมูลโดยใช้การบรรยาย

4. ผลการวิจัย

4.1 ผลกระทบทางเศรษฐศาสตร์ต่อรายได้รายจ่ายและหนี้สินของผู้ต้องขังหญิง

4.1.1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ผู้ตอบแบบสอบถาม ร้อยละ 95.8 เป็นนักโทษเด็ดขาด และ ร้อยละ 2.1 เป็นนักโทษชั่วคราว ร้อยละ 30.8 มีอายุระหว่าง 21-30 ปี อายุ 60 ปีขึ้นไปมีร้อยละ 14 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 41.26 ระดับการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีมากที่สุดคือร้อยละ 26.58 รองลงมาคือประถมศึกษาตอนปลายและมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน ร้อยละ 18 และมีบุตร 1 คนมีจำนวนมากที่สุดคือ ร้อยละ 29.37 รองลงมาคือมีบุตร 2 คน ร้อยละ 20.98 โดยมีบุตรที่กำลังศึกษาอยู่จำนวน ร้อยละ 61.9 โดยงานอาชีพหลัก

ก่อนเข้ามาในเรือนจำทำอาชีพอิสระ ร้อยละ 41.26 ได้แก่ การเปิดร้านขายของชำ ทำอาหารตามสั่ง ค้าขาย เล็กๆ น้อยๆ อยู่กับบ้าน เป็นแม่บ้าน เป็นต้น และรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 25.17 โดยก่อนเข้ามาในเรือนจำมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 5,000-10,000 บาท ร้อยละ 32.2 ต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 25.9 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ตั้งแต่ 5,001 บาทขึ้นไปมี ร้อยละ 6.3 โดยทำอาชีพเสริมเกี่ยวกับขายเสฟติด ร้อยละ 29.7 ในจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดมีรายได้เสริมเฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 63.6 และสูงกว่า 5,001 บาทขึ้นไปจำนวน ร้อยละ 4.2 กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 47.6 มีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 5,000 บาท รองลงมา มีรายจ่าย 10,000-20,000 บาท ร้อยละ 18.2, 5,001 – 10,000 ร้อยละ 14, 20,000 – 30,000 ร้อยละ 10.5 และจำนวนสูงสุดตั้งแต่ 50,001 บาทขึ้นไป ร้อยละ 3.5 โดยผู้ต้องขังหญิงที่ทำหน้าที่เป็นผู้หารายได้หลักของครอบครัว ร้อยละ 49.65 เป็นภาระของครอบครัวและญาติ ร้อยละ 20.98 โดยผู้ต้องขังหญิงที่มีรายได้หลักเฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 62.2 รายได้จำนวน 20,001-30,000 บาท ร้อยละ 12.6 สำหรับค่าใช้จ่ายต่อเดือนเรียงตามลำดับคือจ่ายเป็น ค่าเช่าบ้านและค่าผ่อนบ้านมากที่สุด ต่อมา ได้แก่ ค่าอาหารในครอบครัว, ค่าเล่าเรียนบุตร, ค่าเลี้ยงดูบิดามารดา และค่าใช้จ่ายส่วนตัวตามลำดับ ผู้ต้องขังหญิงมีรายได้มากกว่ารายจ่าย ร้อยละ 30.1 มีรายจ่ายมากกว่ารายได้ ร้อยละ 27.3 ส่วนใหญ่ ร้อยละ 60.84 ไม่มีหนี้สิน ร้อยละ 27.97 มีหนี้สิน ร้อยละ 78.6 มีหนี้สิน 1 แห่ง ร้อยละ 21.4 มีหนี้สิน 2 แห่ง ซึ่งเมื่อผู้ต้องขังหญิงเข้าเรือนจำ ผู้รับภาระหนี้สินแทนได้แก่ครอบครัวและญาติ ร้อยละ 35 สามียะและแฟน ร้อยละ 20 ไม่มีผู้รับผิดชอบหนี้แทน ร้อยละ 25 โดย 95.9 ร้อยละ มีค่าใช้จ่ายในเรือนจำส่วนใหญ่เป็นค่าอาหารและของใช้ส่วนตัว

จากข้อมูลเชิงสถิติพบว่าผู้หญิงที่ต้องโทษด้วยข้อหาขายเสฟติด เป็นผู้มียาได้อยู่ในระดับต่ำ อาชีพที่ทำเป็นอาชีพที่ไม่มีความมั่นคง เช่นขายอาหารตามสั่งขายของชำ เป็นแม่บ้านและรับจ้าง รายได้ต่อเดือนน้อย ซึ่งเป็นเหตุจูงใจให้เข้าสู่กระบวนการค้าขายเสฟติด และในด้านการเป็นผู้หารายได้หลักเข้าครอบครัวสูงถึง ร้อยละ 49 ซึ่งหมายความว่าเมื่อผู้หญิงต้องเข้าเรือนจำจะทำให้รายได้หลักจากครอบครัวหายไป และส่งผลกระทบต่อทุกคนในครอบครัว สิ่งที่น่าสนใจคือผู้ให้สัมภาษณ์ไม่มีทรัพย์สินหรือเงินเก็บมากนัก แม้จะมีรายได้จากการค้าขายเสฟติด โดยคำอธิบายก็คือ “ได้เงินมาก็ใช้หมดไปวันๆ ไม่มีเหลือเก็บ” “มีเก็บบ้าง แต่เอามาใช้วันคืดเงินหมดแถมเป็นหนี้อีก” และ “เงินไม่ได้มากมายอะไร พอกินพอใช้ไปวันๆ”

จากการคำนวณรายได้ที่ต้องสูญเสียไปในระหว่างต้องขังจำเรือนจำ แม้จะไม่ใช่ว่าจำนวนเงินที่มากนักเนื่องจากผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีรายได้น้อย แต่ในแง่ของผลิตภาพและผลกระทบในระดับครอบครัวแล้ว การที่ผู้ต้องขังกลุ่มนี้ต้องเข้าเรือนจำ ส่งผลกระทบต่อภาระของครอบครัว

4.1.2 สำหรับข้อมูลด้านคดี ผู้ต้องขังหญิงที่เป็นผู้ค้า ร้อยละ 42.7 ผู้ครอบครองและจำหน่าย ร้อยละ 28.7 เป็นผู้เสฟ ร้อยละ 17.5 โดยสารเสฟติดที่ทำให้ถูกจับได้แก่ยาบ้า (เมทแอมเฟตามีน) ร้อยละ 70.6 ยาไอซ์/ยาอี ร้อยละ 21.7 เฮโรอีน ร้อยละ 0.7 ร้อยละ 23.78 เป็นผู้ค้าแต่ไม่ได้เสฟ และ ร้อยละ 26.57 เป็นทั้งผู้เสฟและค้า โดยผู้ต้องขังหญิงได้รับการพิพากษาให้จำเรือนจำน้อยกว่า 5 ปี ร้อยละ 30.07 จำนวน 5-10 ปี ร้อยละ 23.08 จำนวน 20-25 ปี ร้อยละ 20.27 ต้องโทษตลอดชีวิต ร้อยละ 4.2 และประหารชีวิต ร้อยละ 0.7 สาเหตุที่ทำให้ถูกจับคือเป็นผู้ค้า ร้อยละ 38.5 โดยถูกล่อซื้อ โดยตำรวจ ร้อยละ 17.5

4.2 การสร้างองค์ความรู้และการปรับเปลี่ยนทัศนคติ

เรือนจำเป็นนวัตกรรมที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อแบ่งแยกคนที่กฎหมายประทัประตราว่าทำผิดออกจากสังคม แต่การนำผู้กระทำผิดด้วยข้อหาอาชญากรรมไปรวมอยู่ในเรือนจำถือเป็นการกระทำที่ไม่ทำให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการดำเนินการวิจัยมี 3 แบบแผน แบบแผนแรกคือการปฏิบัติการเพื่อแยกแยะ (Dividing Practice) เป็นแบบแผนในการโน้มน้าวที่ทำให้มนุษย์เกิดความรู้สึกแบ่งแยกในตนเองและแบ่งแยกจากคนอื่น การแยกแยะนี้ใช้เรือนจำเป็นเครื่องมือควบคุมความคิดและพฤติกรรมของพลเมืองให้อยู่ในสภาพที่เรียกว่า “ปกติ” “ถูกต้อง” “ดีงาม” (Foucault, 1965, 1973, 1977) ผู้ต้องขังที่ต้องโทษด้วยข้อหาอาชญากรรมจึงถูกตราว่าทำผิด เป็นคนไม่ปกติ โดนลงโทษด้วยมาตรการทางสังคม และต้องกั้นแยกไว้จากสังคมส่วนรวม แบบแผนแรกนี้เกี่ยวข้องกับแบบแผนที่สองคือการจำแนกทางวิชาการ (Scientific Classification) เพราะวิชาการทำให้มนุษย์มีสถานภาพต่างๆ คดีอาญาการครอบครองเพื่อค้า, เพื่อจำหน่าย, ผู้เสพ เป็นวาทกรรมที่นิติเศรษฐศาสตร์ อาชญานวิทยา ได้สร้างขึ้นเพื่อกำหนดการจัดระเบียบโดยใช้ศาสตร์ต่างๆ นำหน้ามาเป็นเครื่องอธิบาย และใช้ความชอบธรรมในการจัดการกับชีวิตทางสังคมของมนุษย์ภายใต้อำนาจของศาสตร์นั้นๆ แบบแผนที่สาม คือการยอมรับเป็นองค์ประธานของผู้ถูกกระทำ (Subjectification) คือการยอมรับการเป็นผู้ถูกกระทำโดย “เรือนจำหญิง” “ทัณฑสถานหญิง” เป็นสถานที่ปฏิบัติการแยกแยะได้สำเร็จ คือแยก, จัดพวกคนที่ทำผิดกฎหมายไว้ให้อยู่ร่วมกันกับพวกที่ถูกตราประทัประตรา (Labeling) ว่ากระทำผิดอยู่ในพวกเดียวกัน ในเรือนจำจะมีการสอดส่องและปกครองโดยเจ้าหน้าที่และหลักการที่ใช้ในการลงโทษผู้กระทำผิดคือการให้จำเรือนจำเป็นเวลานานเพื่อชดใช้การทำความผิด

ซึ่งถือเป็นเทคโนโลยีแห่งอำนาจที่ควบคุมมนุษย์ในระดับจิตวิญญาณ ทำให้เป็นคนเชื่อๆ ไร้พลังและไร้ความหวัง การนำคนๆ หนึ่งเข้าเรือนจำจึงเป็นการสะท้อนภาพของการไม่สามารถอยู่ร่วมกันได้ระหว่างผู้เสพ ผู้ค้าซึ่งถูกจับกุมคุมขัง และผู้ไม่เสพไม่ค้า รวมถึงผู้ค้ารายใหญ่ที่ยังอยู่นอกเรือนจำ และรอดพ้นจากการปราบปรามของเจ้าหน้าที่บ้านเมือง

4.3 ผลกระทบทางเศรษฐศาสตร์และโอกาสทางสังคม

การที่ผู้หญิงคนหนึ่งต้องเข้าไปใช้ชีวิตในเรือนจำและไม่สามารถทำงานเพื่อสร้างรายได้มาเลี้ยงดูบุตรและครอบครัว ในเชิงปัจเจกถือเป็นการลดทอนศักยภาพของผู้หญิง และในภาพรวมของประเทศเป็นการลดผลิตภัณ์มวลรวมของประเทศ ซึ่งแม้จะมีงานให้ผู้ต้องขังหญิงทำเช่น การถักอวน การถักโครเชต์ และงานฝีมือต่างๆ แต่เงินที่ได้รับเป็นเงินปันผลซึ่งจ่ายเป็นงวด 3 เดือนครั้ง หรือเมื่อเรือนจำสามารถขายงานฝีมือเหล่านั้นได้ บางรายมีข้อต่อรองของผู้ชายที่เสนอให้ผู้หญิงรับผิดแทน เพื่อที่เขาจะได้ยังอยู่นอกเรือนจำ และหาเงินเลี้ยงดูรวมทั้งมีรายได้สามารถส่งเสียผู้หญิงที่อยู่ในเรือนจำได้ ข้อต่อรองเหล่านี้จะเป็นการคาดคำนวณของผู้หญิงว่าหากเธอหรือสามีถูกคุมขังในเรือนจำ ใครจะสามารถหารายได้มากกว่ากัน ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนหนึ่งพบว่าผู้ชายสามารถเดินยาและเข้าถึงแหล่งของยาเสพติดได้มากกว่า เธอจึงจะตัดสินใจเข้าเรือนจำแทนเพื่อที่ตำรวจจะได้ปล่อยสามีของเธอไป การปฏิบัติการเพื่อแยกแยะผู้เสพออกจากผู้ค้าจึงเป็นการจัดกระทำของสถาบันที่ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ยาเสพติดในปัจจุบัน โดยที่ผู้ให้ข้อมูลหลักกล่าวเป็นเสียงเดียวกันว่า “ยาบ้าไม่ใช่ยาเสพติด” เพราะสามารถดำรงชีวิตอยู่ในเรือนจำได้โดยไม่ต้องเสพยาบ้า ยาบ้าจึงควรได้รับการบำบัดด้วยปัจจัยทางสังคมมากกว่า

ระบบชายเป็นใหญ่ หรือปิตาธิปไตย (Patriarchy) หมายถึงระบบโครงสร้างทางสังคมและแนวทางปฏิบัติที่ผู้ชายได้รับสิทธิพิเศษในการควบคุมอำนาจ และผู้ชายมีอิทธิพลเหนือผู้หญิงในทุกมิติของสังคม แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับข้อค้นพบในงานวิจัยชิ้นนี้ก็คือผู้ชายใช้อำนาจในเชิงเศรษฐกิจชักจูงให้ผู้หญิงเข้าร่วมขบวนการค้ายาเสพติดซึ่งมีทั้งยาบ้า/ยาไอซ์/ยาอี และ เฮโรอีน โดยจะมีการจัดกระทำเป็นขั้นตอนคือ การมอบเงินให้ผู้หญิงเป็นค่าใช้จ่าย ทำให้ผู้หญิงสามารถบรรเทาความทุกข์ที่เกิดจากเงินขาดมือ เงินหมุนไม่ทัน การหยิบยืมเงินให้เช่นนี้ส่งผลให้จิตใจของผู้หญิงเริ่มโน้มเอียง และรู้สึกว่าคุณผู้ชายมีบุญคุณ ยิ่งเมื่อรู้ว่าเงินดังกล่าวได้มาจากการ “เดินยา” ซึ่งเป็นเรื่องดูเป็นปกติในสังคมปัจจุบัน เพราะยังมีผู้เดินยาอีกเป็นจำนวนมากที่ไม่ถูกจับกุมคุมขัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งจำนวนเงินที่ได้จากการค้ายานั้นสูงมากเพียงพอที่จะทำให้ออกไปได้อีกจะค้ายาอีก ไม่กลัวที่จะถูกจับ เพราะคราวนี้ จะรู้ตัวทางดีกว่าเดิม...” นอกจากนั้นผู้หญิงอาจถูกชักชวนให้เสพยา และเข้าสู่กระบวนการค้าครอบครองไปในที่สุด ผู้ชายที่ชวนผู้หญิงไปเป็นเพื่อนเดินยาดด้วยกัน จะถูกตำรวจจับกุม และแม้ผู้หญิงปฏิเสธตำรวจก็จะถือว่าทั้งคู่สมรู้ร่วมคิด ภายใต้อำนาจที่ว่า “เป็นหัวเป็นเมียกันไม่รู้หรือว่าหัวค้ายา” สำหรับการเดินยาของผู้หญิงมีทั้งที่เดินทางในประเทศและต่างประเทศ เช่นผู้ให้ข้อมูลหลักคนหนึ่งเล่าว่าเธอต้องกลืนโคเคน 1 กิโลกรัม โดยผ่านด่านต่างๆหลายประเทศภายในเวลา 4 วัน

4.4 เมื่อมองในเชิงนิติเศรษฐศาสตร์ งานวิจัยพบว่าผู้หญิงไม่ได้เป็นผู้มีบทบาทนำ หรือบทบาทสำคัญในองค์กรอาชญากรรมหรือกระบวนการค้ายาเสพติดข้ามชาติ ซึ่งหลักคิดทางนิติเศรษฐศาสตร์มองว่าในการ

วิเคราะห์การกระทำความคิดคือทฤษฎีการก่ออาชญากรรมอย่างมีเหตุผล ซึ่งมีสาระสำคัญว่า บุคคลต้องตัดสินใจจะกระทำความผิดก็ต่อเมื่อประโยชน์ที่เขาคาดคะเนจากการกระทำความคิดสูงกว่าต้นทุนที่คาดว่าจะเกิดขึ้น การถูกลงโทษจึงต้องนำความน่าจะเป็นที่ผลประโยชน์และต้นทุนที่รวมถึงค่าเสียโอกาสจากเวลาที่ใช้ในการเตรียมการและการกระทำความคิดที่เกิดขึ้นมาพิจารณาด้วย แนวคิดดังกล่าวฝ่ายปราบปรามนำมาใช้ในการกำหนดโทษโดยเพิ่มต้นทุนคือการเพิ่มโทษให้นักขึ้นสูงกว่าประโยชน์ที่จะได้รับ เช่นผู้ที่ครอบครองและจำหน่ายยาเป็นจำนวนมากจะต้องได้รับโทษสูงถึงประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต นอกจากนั้นแนวคิดในทางนิติเศรษฐศาสตร์ยังมองว่าบนความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิต ผู้ส่งออกและผู้นำเข้า นั้น 1) ผู้นำเข้าเป็นเพียง “แรงงาน” รับจ้างชน ไม่ใช่ นายทุนหรือผู้ค้ารายใหญ่ 2) การตีความค่านำเข้า ซึ่งน่าจะมีความหมายว่า การนำเข้าหรือส่งออกยาเป็นจำนวนมาก แต่หากไปซื้อขายจำนวน 2-5 เม็ดจากประเทศเพื่อนบ้านเพื่อเสพ และผ่านเข้ามาทางชายแดนจะถือว่าเป็นการนำเข้า ซึ่งต้องโทษอย่างหนัก

5. การอภิปรายผล

ในการศึกษาผลกระทบทางด้านเศรษฐศาสตร์จากนโยบายยาเสพติดพบว่ามีการเข้าส่วนเกินหรือกำไรทางเศรษฐกิจในระบบการปราบปรามยาเสพติด ค่าใช้จ่ายเหล่านี้อยู่ใน “การล่อซื้อ” การเปลี่ยนจำนวนเม็ดยาที่เป็นของกลางในการจับกุมเพื่อให้ผู้ต้องโทษมีโทษเบาหรือหนักตามแต่การต่อรอง รวมถึงทรัพย์สินที่ถูกตำรวจจับและผู้ต้องหาพบว่าทรัพย์สินบางรายการหายไปในช่วงการจับกุมเช่นเงินสด มือถือ ทองเป็นต้น สภาวะของผู้ที่ติดยาเสพติดที่เข้าไปอยู่ในเรือนจำคือไม่ต้องกินยาหรือทำกิจกรรมใดๆเพื่อให้เลิกยาเสพติด แต่ความอยากเสพยาจะหายไปเองเมื่อไม่ได้เสพ แต่

บางรายที่เสพเป็นจำนวนมาก เมื่อเข้าไปอยู่ในเรือนจำ ในอาทิตย์แรกจะต้องนอนเป็นเวลานานและรอให้ยาหมดฤทธิ์ ลักษณะของการเสพยาบ้าและการติดยาจึงขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม เป็นปัญหาเชิงวัฒนธรรมมากกว่าเป็นปัญหาทางด้านกายภาพ องค์ความรู้ในด้านยาเสพติดจึงควรมีการทบทวนและสร้างความหมายใหม่ให้กับยาบ้าซึ่งเข้าใจกันว่าเป็นสารเสพติดชนิดร้ายแรงเทียบเท่าเฮโรอีน โดยที่ความรุนแรงจากการติดยาบ้า (หรือยาไอซ์) ไม่เทียบเท่ากับเฮโรอีน มุมมองและทัศนคติต่อยาบ้า (เมทแอมเฟตามีน) จึงควรได้รับการเปลี่ยนแปลงและควรมีกระบวนการสร้างความรู้ใหม่ๆ เกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งการสร้างความรู้ใหม่จะส่งผลกระทบต่อให้มีการจัดการในรูปแบบใหม่ ได้แก่ การพิจารณาการให้โทษผู้ต้องขังหญิงในมิติที่สมควรในทางเศรษฐศาสตร์ ซึ่งได้แก่การตระหนักถึงผลิตภาพมวลรวมของประเทศ การเสียโอกาสของเด็กที่ขาดแม่ในการดำรงชีวิตและการอบรมเลี้ยงดูส่งต่อตลอดจนความอบอุ่นในครอบครัวซึ่งไม่สามารถวัดเป็นตัวเลขออกมาได้ ทั้งหมดนี้เป็นต้นทุนค่าเสียโอกาสจากเวลาที่ใช้ไปในการเตรียมการและกระทำ ความผิด และเป็นค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการเตรียมการ กระทำความผิด ซึ่งเป็นมุมมองของนิติเศรษฐศาสตร์ที่เสนอว่าควรมีการป้องปรามโดยการลดประโยชน์ที่ผู้กระทำความผิดคาดหวังควบคู่ไปกับต้นทุนที่คาดว่าจะเกิดขึ้น และในมิติทางเศรษฐศาสตร์นั้นให้ความสนใจในการปรับปรุงกฎหมายยาเสพติดเพื่อลดจำนวนคดีไปสู่ศาล ซึ่งทำให้ต้นทุนของรัฐสูงในการจับกุม ปรามปรามและคุมขัง โดยให้มีการทบทวนการแบ่งประเภทของยาเสพติด แบ่งแยกผู้กระทำความผิดออกจากเหยื่อ ซึ่งอาจใช้ยาเสพติดเพื่อนันทนาการหรือเป็นครั้งคราว เป็นผู้ที่ต้องพึ่งพิงยาเสพติด และ/หรือเป็นนักค้ายาเสพติดในระดับต่ำ สำหรับการลงโทษควรได้

สัดส่วนกับการกระทำความผิดโดยไม่ใช้กฎหมายที่แข็งแกร่งไป

ปัญหาจากการที่มึนโทษผู้ต้องหาเสพติดสันเรือนจำ อันมีผลมาจากการใช้ของรัฐอันเป็นแนวทางการจัดการอย่างเข้มข้นในการจัดการกับปัญหาเสพติด โดยเมื่อมีการสำรวจความคิดเห็น การประเมินความรู้สึกรักทัศนคติของผู้คนตามท้องถิ่นต่างๆ ที่เกี่ยวกับสงครามยาเสพติด ซึ่งผู้ตอบมักจะเห็นด้วยและสนับสนุนการปราบปรามยาเสพติด โดยเห็นเป็นความชอบธรรมของการจัดการปัญหาเสพติดด้วยแนวทางที่รุนแรง เป็นการตัดสินใจกระทำความผิดโดยปราศจากการคำนึงถึงบริบท (เสริมพงศ์ ผาพันธ์ และคณะ, 2546) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ผลงานวิจัยและสถานการณ์ปัจจุบันของยาเสพติดในจังหวัดเชียงใหม่และเชียงราย ซึ่งเห็นได้ว่าประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจถึงธรรมชาติของยาเสพติด และภาวะนักโทษสันเรือนจำ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ในอนาคตก็คือ

- 1) ควรมีการทบทวนมาตรการการจัดการกับโทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ซึ่งปัจจุบันกำหนดโทษให้ผู้ค้ายาบ้ามีโทษเท่ากับผู้ค้าเฮโรอีน
- 2) ควรเน้นให้มีการบำบัดเพื่อรักษาและป้องกันเพื่อให้เกิดความสมดุลกับการปราบปราม ซึ่งปัจจุบันเน้นที่การปราบปรามมากกว่า
- 3) ควรมีสถานที่ในการบำบัดและสร้างความหมายใหม่ให้สังคมเห็นว่าผู้เสพยามี “ความเป็นอื่น” ในสังคม และ
- 4) ภาครัฐควรพิจารณาการบำบัดผู้ติดยาเสพติดอย่างเป็นสากล

6. บทสรุป

6.1 ผลกระทบทางเศรษฐศาสตร์จากนโยบายที่เน้นการปราบปรามยาเสพติดมากกว่าการบำบัด ทำให้สภาพครอบครัวมีปัญหา ผู้หญิงเป็นกำลังหลักในการเลี้ยงดูลูกและการหารายได้เข้าบ้าน และส่วนใหญ่มีความ

จำเป็นทางเศรษฐกิจที่เป็นรากฐานปัญหาชีวิต ข้อสังเกตคือผู้ต้องขังหญิงที่โดนจับมักทำอาชีพอิสระที่รายได้ไม่มากนัก เช่นขายของชำ แม่ค้าขายอาหารเป็นต้น ซึ่งอาชีพเหล่านี้เป็นที่รวมของคนที่ผ่านมาสามารถทำควบคู่กับการขายยา แต่ผู้ค้าก็จะขายให้กับคนที่คุ้นหน้าคุ้นตากันเท่านั้น

6.2 ทักษะของผู้หญิงที่ติดเรื้อรังไม่ได้มองว่าตนเองเป็นอาชญากร แต่เป็นการกระทำที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ สิ่งที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งคือผู้หญิงมักมีสามีและเป็นแฟนที่ติดยาเสพติด และชักนำให้ผู้หญิงเข้าสู่กระบวนการค้ายาเสพติดในฐานะผู้รู้เห็นและมีส่วนร่วม และผู้หญิงรับรู้ว่าการค้ายาเสพติดเป็นเงื่อนไขในการหารายได้ที่สามารถให้ผลกำไรได้มากกว่าต้นทุน

6.3 การที่ภาครัฐใช้จ่ายงบประมาณเกี่ยวกับการปราบปรามในหน่วยงาน ปปส. ตำรวจ อัยการ ศาล ราชทัณฑ์ หน่วยงานควบคุมความประพฤติ ฯลฯ ถือเป็นต้นทุนเสียโอกาสของประเทศที่ควรไปทำโครงการอื่นที่มีความเหมาะสมมากกว่า นอกจากนั้นยังเป็นการสูญเสียต้นทุนทางสังคม ต้นทุนทางด้านธุรกรรม โดยรายจ่ายที่เป็นต้นทุนการปราบปรามยาเสพติดเพิ่มขึ้น แต่จำนวนผู้ถูกคุมขังไม่ลดลง หากแต่ทวีปริมาณขึ้น

6.4 แนวทางการให้ความหมายใหม่และทางออกของการแก้ไขปัญหายาเสพติด สังคมต้องเปลี่ยนทัศนคติเกี่ยวกับยาบ้าที่เป็นผู้ร้ายของสังคม ให้เป็นความเข้าใจที่สามารถจะอยู่ร่วมกับยาบ้าได้อย่างไร

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1 การสร้างวาทกรรมใหม่

“เรื้อรัง” เป็นภาคปฏิบัติการของวาทกรรมที่ใช้ระเบียบวินัยของจำให้เกิดการอยู่ร่วมกันไม่ได้ระหว่างผู้เสพกับผู้ไม่เสพ โดยมีมุมมองต่างมุมมองและต่าง

ประสบการณ์ ทักษะของคนเสพหรือใช้ยาบ้าคือการมีแรง สามารถทำงานหนักได้โดยเฉพาะกับผู้ที่ใช้แรงงาน ภาคปฏิบัติการของวาทกรรมทำให้ในปัจจุบันเกิดการล้อมจับ การคุกคาม การชักเค้นของตำรวจ ซึ่งทำให้ผู้ถูกกล่าวหาที่มีลักษณะยอมจำนนและตกอยู่ในสถานะรอง ดังนั้นสังคมควรสร้างวาทกรรมใหม่ให้กับยาเสพติดโดยมียาบ้าเป็นหลัก โดยการสื่อสารข้อมูลและข่าวสารที่เป็นจริงเกี่ยวกับยาบ้า โดยไม่ให้ภาพของยาบ้าเป็นอันตราย เป็นผู้ร้ายที่ต้องใช้มาตรการปราบปรามเพียงสถานเดียว การสื่อสารนี้สามารถทำได้หลายช่องทางทั้งสื่อวิทยุ โทรทัศน์ สิ่งพิมพ์หรือในโลกโซเชียล

2 ทำให้ผู้ติดยาเสพติดสามารถอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้โดยมีเงื่อนไขให้อยู่ภายใต้การควบคุมของภาครัฐทั้งชนิดและปริมาณยาเสพติด

3 นำนโยบายและมาตรการของประเทศที่ประสบความสำเร็จในการควบคุมยาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เช่นการเบี่ยงเบนคดีการลดทอนความเป็นอาชญากร การลดบทลงโทษทางอาญา และการให้ออกาสผู้ที่ผิดพลาด เป็นต้น

4 ผู้ใช้ยาเสพติดควรได้รับมุมมองในด้านปัญหาทางสุขภาพ โดยให้อยู่ในการบำบัดฟื้นฟูภายใต้การควบคุมตัวก่อนที่จะไปดำเนินการตามกระบวนการทางอาญา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป คือการวิจัยที่เน้นทางออกของกระบวนการค้ายาเสพติดโดยใช้มาตรการที่ต่างประเทศใช้และได้ผล สามารถให้ความหมายใหม่กับยาเสพติดในการอยู่ร่วมกับสังคมได้ โดยไม่เห็นเป็นสิ่งแปลกแยก

7. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ โครงการกำลังใจและโครงการพระราชดำริของพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม ที่ให้การสนับสนุนทุนในการวิจัย ขอขอบคุณผู้ต้องขังหญิง รวมทั้งเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในการให้ความอนุเคราะห์อย่างอบอุ่นในการเก็บข้อมูล รวมถึงนักวิชาการจากหน่วยงานต่างๆที่เข้าร่วมให้ความเห็นในการนำเสนอผลงานและให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ยาเสพติด รวมทั้งคำแนะนำและความเห็นที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่องานวิจัย

8. เอกสารอ้างอิง

นัทธี จิตสว่าง.(ม.ป.ป) การแก้ไขปัญหายาผู้ต้องขังหญิง
สิ้นเรือนจำในประเทศไทย.

<https://www.gotoknow.org/posts/582021>

เข้าถึงเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2558

เสริมพงศ์ ผาพันธ์และคณะ. (2546). การวิเคราะห์
ผลงานวิจัยและสถานการณ์ปัจจุบันของยา
เสพติดในจังหวัด และจังหวัดเชียงราย.
กรุงเทพฯ:สำนักงานคณะกรรมการวิจัย
แห่งชาติ.

Michel Foucault.(1965) *Madness and Civilization*,
.London : Routledge.

Michel Foucault.(1973) *The Birth of the Clinic*.
London : Vintage.

Michel Foucault.(1977) *Discipline and Punish*,
London : Vintage.